

Ditlamorago tša Covid-19

Setswana

Notozi Mgobozi

Ditlamorago tša Covid-19

E kwadilwe ke Notozi Mgobozi
Botaki ka Heidel Dedekind

Thanolo ka Motlhabane Modise

Tshepo mosimane wa dinyaga di le 8 (robedi),
yo o tsenang kwa sekolong potlana seo se
bidiwang Tlhowa kwa East London.

O ne a tlhagisa maikutlo a gagwe mo go
mmaagwe le ditsala tsa gagwe mabapi le
Covid-19.

Ga jaana ke tshimologo ya kwatara e ntšhwa, mme Tshepo o tshaba go boela kwa sekolong morago ga malatsi a maleele a boikhutso; ka gonne o itse barutwana ba le bararo bao ba neng ba tsenwe ke leroborobo le.

O ne a kopa tetla mo go mmaagwe, gore a gogelwe morago mo sekolong ka Mosupologo oo, gonne a lomiwa ke mala e bile a sa batle go swa, fela mmaagwe o ne a gana.

O ne a leka mathaithai otlhe mo kgetsaneng, fela mmaagwe ga aka a dumela.

O ne a tsoga a tenegile, a ya go tlhapa, a apara a tsaya kgetsana ya gagwe ya sekolo ka tšhakangalo; mme a nanoga go ya sekolong ka sebipa-molomo le dinko sa gagwe mo sefatlhegong.

Fa a sena go fitlha kwa sekolong, o ne a lemoga phetogo ya tsamaiso le ka tsela eo dilo dingwe di neng di diriwa ka teng.

O ne a ema mola kwa ntle ga matseno a sekolo a maketse.

O ne a botsa, gotswa mo barutwaneng ba bangwe, ka maitemogelo a gagwe le diphetogo. Ba ne ba mmolelela gore ba ya go tsewa selekanyetso sa mogote morago ba botsisiwe dipotso ka itekanelo ya bona.

Fa nako ya gagwe e fitlha, morutabana o ne a motsaya selekanyetso sa mogote, o ne a kopiwa go bula diatla tsa gagwe mme a gasiwa ka sebolaya-dikokwana. O ne morago a laelwa go ya kwa phaposing ya gagwe.

Le gona koo, o ne a kgatlhantshiwa ke sengwe seo se neng sa mo makatsa kwa balekaneng naye ba neng ba ntse sekgala-magareng ga bona botlhe, ba itswetse ka dibipa-melomo mo difatlhegong tsa bone.

Le gona koo, a kgatlhantshiwa ke sengwe seo se neng sa mo makatsa kwa balekaneng naye, ba neng ba ntse sekgala magareng ga bona botlhe, ba itswetse ka dibipa melomo mo difatlhegong tsa bone.

Morutabane a ba tlhalosetsa ka moo dilo di tlileng go diriwa ka teng, go tloga jaanong le diphetogo tseo di tlaa diragadiwang ka nako ya go tshameka.

Morago ga sekolo, a boela kwa gae a sa itumela ebile a tshogela bophelo ba gagwe. ka go ne go na le dilo di le dintsi, tseo a di rulaganyeditseng botshelo jwa gagwe.

Fa a fitlha kwa gae, o ne a boelelela mmaagwe nnete gore ke goreng a ne atla ka mathaithai mo mosong.

Le fa gontse jalo, o ne a gapeletsega go ya sekolong ka metlha yotlhe ntle le maipato.

O ne a lemoga gape molaetsa o o tshosang kwa phaposing gore sekolo se tlaa tswalelwa, ka ntlha ya barutwana bao ba tshwaetsegileng, le lesa la barutabana bangwe.

Tshweetso e ene ya tsewa go pholosa barutwana kgatlhanong le tshwaetsego.

Dikolo di ne tsa tswalelwa nakwana, go neelana ka nako ya go mowafadiwa, le go phepafatswa ka maitlhomo a go thibela kanamo ya kokwana tlhoko le go bolaya megare.

Kitsiso e, e ne ya etegetsa letshogo mo barutwaneng le mo barutabaneng ba bangwe.

Kitsiso e nngwe gape eo e neng ya neelwa, ke ya gore barutabana botlhe bao ba leng dingwaga dile masome a marataro le go feta, ba tshwanetse go dira ba le kwa gae, ka gonne ba ne ba na le seemo sa go ka baya matshelo a bona mo kotsing ka tshwaetsego.

Batho ba tlhokofetse, batho ba ne ba tshogile, bao ba neng ba tshwaetsegile, ba ne ba itlhopolola sebaka sa malatsi a le lesomelebone (14). Go ne go na le kanamo eo e phasaladitsweng ka leroborobo le, mo makwalo-dikgannyeng otlhe, diyalemoya le mafaratlhatlha a boitapoloso a neelana ka dipalopalo tsa dintsho, ditshwaetsego le bao ba falotseng mogare o.

Tshepo o ne a tshogile ebile a sa batle le go tswela kwa ntle, kwa gagabo, o ne a ipona e setse ele ena a tshwaetsegileng.

Moporesidente wa naga, o ne a dira dikitsiso tse mmalwa go ya ka seemo sa naga, selo se, se ne sa feleletsa se dira gore mongwe le mongwe a tsenwe ke letshogo ka matshelo a bona.

Tshepo o ne a boa kwa sekolong ka letsatsi le lengwe, a bolelela mmaagwe gore ba boleletswe gore batle ka dinako le matsatsi ao a farologaneng, go ya ka mephato le diphaposi tsa bona, kantlha ya sekgala magareng go thibela ditshwaetsano magareng ga bone.

O ne a tlhalosa, "Ijoo Mme! Ga ke tshepe gore ke tlile go kgona monongwaga, ke dirile tshepiso ya gore, ke tlaa be ke le morutwana wa mophato wa bone ngwaga yo o tlang. Ke eletsa o kare leroborobo le, e ka nna selo sa

bogologolo.” Mmaagwe a nna fa fatshe le ena a leka go mmontsha gore sengwe le sengwe mo lefatsheng le, se na le nako, re tshwanetse go leta go fitlhelela sengwe le sengwe se ritibale, gore re tle re itse gore ke tshweetso efeng, eo e tla dirwang kwa sekolong go gatela pele.

Tshepo o ne a latlhegelwa ke tshepo mo dingwageng tsa gagwe tsa bonyana.

Dikolo di ne tsa bulwa e be di tswalwa ka ntlha ya mabaka a a farologaneng. Ka dinako tse dingwe barutwana ba ne ba sa ye sekolong sebaka sa kgwedi kgotsa di le pedi, mme botlhe ba feleletsa ba ikutiwa ba sa itumela.

Yo mongwe wa batsadi o ne a re, "Re tshwanetse go rapelela seemo se, ka gonne dilo ditswa mo taolong."

Morutabana a ba rotloetsa mme a re, "Tsothle tse le tsona di tlaa feta; a re nneng le tumelo.

Barutwana ba tshwanetse go dira ka natla mo tirong ya bona ya sekolo, kwa gae le fa sekolong. Re emetse ka tlhoafalo bofelo jwa ngwaga, gore re itse gore ngwaga yo otlang go tlile go diragala eng?”

A tswelela ka gore, “E ke tiragalo eo e kase le balegeng, go mongwe le mongwe. Re ya go arogana ka maitemogelo a Covid-19 le barutwana ba bangwe, mo dingwageng tse ditlang, ka mokgwa oo e dirileng ka teng ka ditlamorago tsa go reketlisa dikolo, le lefatshe lotlhe la nna ka fa tlase ga kgatelelo.” A khutlisa jalo.

“Go na le selo se le sengwe fela seo se bakang letshogo mo go nna, go fisiwa ga dikolo, ga ke tshepe gore a dikolo tsa rona di tla kgona go falola seemo se,” ga bua Tshepo.

“Seo se utlwisang botlhoko, ke gore morutabana wa rona, o ne a re botsisa, ka boikgethelo jwa rona jwa isago, fa re gola. Ke mmoleletse gore nna ke batla gonna ngaka ya diphologolo, gonne ke rata diphologolo.” A wetsa jalo.

Barutwana ba bangwe ga ba batle go boela
sekolong jaanong, ke ipotsa gore ba tlike go
fitlhelela jang dikeletso tsa bona fa ba sa batle
go ithuta.

Dikolo di ne tsa bulwa kwa bofelong morago ga gotswala sebaka se seleele, fela batsadi ba ne ba lalediwa go tla kopanong, koo ba tlaa boledisanang ka seo se tla diriwang go tswela pele.

Mogokgo o ne a ba bolelela gore, barutabana le barutwana botlhe, bao ba neng ba tshwaetsegile, ba itharobologetswe. Jaanong, kitsiso e, ene ele gore batswadi ba seka ba tshwenyega ka tshireletsego ya bana ba bona, segolo bogolo fa ba latela e bile ba tshegetsela melawana ya tshireletsego.

Barutabana le bona, ba ne ba tshwanetse ke go tshegetsela le go latela melawana ya polokego kwa phaposi ya barutabana, gore ba thibele go tshwaetsana le ba bangwe.

Utlwa ka moo ba aroganang ka seo se diragalang kwa diphaposing, dikgoreletsego tsa barutwana ka nako ya go ithuta.

Ba ngongorega ka ba bangwe, fa ke tswelletse ke le fa gare ga serutwa. Mosupi o ne a goelela, "Puseletso o a gothola ntle le go baya seatla mo molomong wa gagwe."

Fa ke ne ke le gaufi le go araba, Mmamontle a goelela, "morutabana, Segametsi ga a rwala sebipa molomo, mme o a ethimola kgafetsa kgafetsa." Ke ne ka tshwanela go emisa go ruta mme ka ritibatsa seemo.

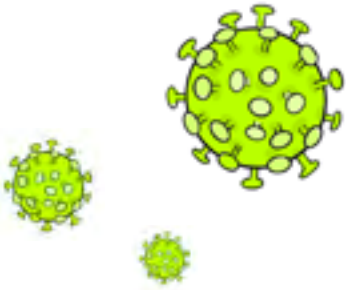
Matshwenyego a Tshepo ka sekolo a ne a oketsega, o ne a felelwa ke boroko, kantlha ya ditoro tse di maswe ka leroborobo le.

Mmaagwe le ena o ne a tshwenyegile a lebeletse ngwana wa gagwe a sotlega e bile a simolola go boifa.

Mogokgo wa sekolo, o ne a dira ka bojotlhe go fokotsa matshwenyego mo gare ga barutabana le barutwana.

Tshepo o ne a botsa mmaagwe gore a mothuse go kwala leboko, leo le sa bolong gonna mo mogopolong wa gagwe. Go ba tsere malatsi a mmalwa go kwala leboko le, go fitlha ba le fetsa. O ne a tsaya leboko le a le isa kwa sekolong, mme a kopa morutabana gore a le buisetse phaposi yotlhe.

Ke a boifa

Ke a boifa,
Mme wa me le ena oa boifa,
Morutabana wa me le ena;
A wena ga o boife?

Re ne ra utlwela ka leroborobo leno,
mo dialemoweng;
Re ne ra le bona,
mo thelebišheneng!

Re buisitse ka lona mo makwalo-dikgannyeng;
Re utlwile gape le batho,
ba bua ka lona mo Motseng;
Se! ke bolwetse jo bo ripitlang mme ke a bo boifa!

Ke tshaba go etela ditsala tsa me
Ke tshaba go tshameka le ditsala tsa me,
Ke boifa go ya sekolong;

Ke boifa le go ya kwa teropong,
Ke mo poifong;
Ke tshaba go ka lwela ditshwanelo tsa me,
Ke boifa go tlhagisa dikakanyo tsa me;

Ga ke kgone le go ka bogela,
motshameko yo ke o ratang;
Tlholego yotlhe, e tshela ka poifo,
Ke ka moo ke nang le dipoifo tse;

Leroborobo le le ntseetse boitumelo jwa me
Leroborobo le le ntseetse ditshwanelo tsa me
Leroborobo le le tshotse matshelo a ditsala tsa me
Le tshotse botshelo jwa batsadi le bana
Ke boifela botshelo jwa me

Ke tlhapa diatla tsa me ka gale ka metsi le sesepa
Ke tsaya mekgwa yotlhe ya pabalasego/itshireletso
Ke rwala sebipa molomo sa me ka gale
Go ntse jalo ke santse ke tshaba Covid-19
Tsamaya Covid-19, tsamaya!
Ke batla tokologo ya me

Ke gapa botshelo baka morago
Ke rapelela kgololosego ya bana
Mo nakong e e tshosang go sa tshepanwe
Ke lebogela Modimo polokego ya me
Ke a tshaba! Ke a tshaba! Ke a tshaba!

Re solofela gore go tla nna le kalafi
Dingaka di tla bona kalafi
Leroborobo le le tla nyelela
Re tla itumela gape.

DITEBOGO

Ibhalwe ngu

Notozi Mgobozi

Izotywe ngu

Heidel Dedekind

Umhleli 1

Ntombikayise Njadayi

Umhleli 2

Nelisa Mviko

Umhleli 3

Nopasika Xapa

Umhleli

PixelPing Design

Mofetodi

Motlhabane Modise

Motlhotlhomisi

Glanice Masilo

ISBN 978-0-638-00808-1

basic education
Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

